

Forfatter: Engelstoft, Laurits

Titel: BREV TIL: Rosencrone, Marcus Gerhard FRA: Engelstoft, Laurits (1798-02-01)

Citation: Engelstoft, Laurits: "BREV TIL: Rosencrone, Marcus Gerhard FRA: Engelstoft, Laurits (1798-02-01)", i *Udvalg af Laurids Engelstofts Skrifter (3. bind)*, Samfundet til den danske Litteraturs Fremme, s. 105. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002091242-003-shoot-L0020912420030012.pdf> (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: Udvalg af Laurids Engelstofts Skrifter (3. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

*Til Geheimeraad Roskncrone.
Göttingen d. 1 Febr. 1798.*

Deres Høi-Grevelige Excellence,
Gunstige Belynder!

Deres Excellences Bevaagenhed mod mig, stedse sig selv sig, har behaget at overraske mig paa saa hædrende en Maade, at jeg forgieves vilde prøve paa at udtrykke de Følelser, som giennemtrængte mit Bryst, som udfyldte dets hele Vidde i det Nu, min Taknemmelighed vover at hellige Deres Excellence. — Som jeg stedse i den selvbestemte Yndest, hvormed D. E. pleiede at beære mig, fandt en virksom Opmuntring til at vise mig samme værdig, saaledes føler jeg mig og ved de senere Prøver paa D. E. særdeles Bevaagenhed besielet med ny Iver til at gaae frem paa den Bane, De anviste mig, og opmærksom føre mig de lærerige Vink til Nytte, hvis Værd er dobbelt stor hos mig, fordi de kom fra Dem.

Deres Excellences mig givne Tilladelse at turde af og til meddele Dem striftlige Efterretninger fra mig, er mig et nyt og smigrende Beviis paa D. E. bevaagne Opmærksomhed for mig, og paalægger mig en Pligt, den behageligste, s. 106 jeg veed at tænke mig. Maatte kun den Grad af Jagttagelses-Aand, Naturen tildeelte mig, fætte mig istand til nogenlunde at fyldestgiøre Deres Excellences Forventning.

Tør jeg opholde D. E. saa længe, vil jeg tage mig den Frihed at meddele D. E. en kort Udsigt over Göttingens nærværende videnskabelige Tilstand, ledsaget med nogle Bemærkninger over, hvorvidt den fortjener et længere Ophold af reisende Lærde.

Hvor gienlød ikke Göttingens Roes? naturligt da, at fremmede Reisende, som søle Videnskabernes Værd ikke uden en Slags hellig Ærbødighed træde ind i denne Musernes berømte Fristad. Slemt er det altid at bringe alt for høit spændte Forventninger og overdrevne Fordringer med sig til noget Sted; thi mestendeels finder man da mindre end man havde ventet, og dette Bedrag vil endog let kunne nedsætte Tingenes virkelige Værd hos den, der fandt sig skuffet. Saa er det gaaet mig og vel skere i Henseende til Göttingen; uden hine strænge Fordringer, som dog Rygtet syntes at retfærdiggjøre, skulde Göttingens gode Sider have forekommet mig mere fyldestgiørende, dens mindre gode mere tilgivelige. Vist er det, at den eier en Samling af Mænd, for hvilke Muserne synes at have aabnet deres Tempels inderste Helligdomme. En Heyne, Pütter, Eichhorn, Lichtenberg, Beckmann, Blumenbach, Tycksen, Planck, Heeren ere Navne, i hvilke vi ære Sandhedens, Naturens, Rettens, Historiens, Konstens og Smagens Fortrolige og Tolke. Disse Mænd aabne enhver Adgang til deres lærerige Samtaler med en Forekommenhed og Høflighed, som man sielden finder paa de Steder, hvor Professorerne ganske uafhængige af de Studerende sidde som smaae Emirer i den Academiske Stat. Vist er det fremdeles, at Göttingen kan rose sig af et med en Naturalie-Samling forbundet Bibliothek, hvis Fuldstændighed og Orden ligesaa sielden sinder s. 107 fin Mage, som den frie Brug af samme, det tilstrækkelige Antal af Bibliotheks-Secretærer og disses forekommende Tienstfærdighed og Bestedenhed. Sandelig disse ere Fordele, enhver Elster af Videnskaberne ikke nok vil vide at sætte Priis paa; men hvor meget kærere maatte dog ikke Göttingen vorde Videnskabs-Dyrkeren, om han fandt Forelæsningerne mindre elementariske og overskadiske, om han fandt Professorernes Familie-Kredse — de eneste, som her udgiøre beau monde — aabnede for sig, om han fandt en Samling af Konst-Værker, som enten Penselen eller Meiselen fuldendte, paa hvilke man kunde øve sit Øie og skierpe sin Konst-Smag. Af disse Bemærkninger troer jeg at turde uddrage det Resultat, at en reisende Lærd med større Fordert vil kunne benytte Göttingen som Forberedelse til en længere reise end som sidste Politur paa Kundskaber, han allerede ved foregaaende Reifer havde samlet. Den Plan, i Følge hvilken jeg valgte Göttingen til min første Station og bestemte den kun 4 Maaneder, finder jeg saaledes at harmonere meget vel med disse Erfaringer. Efter disse Bemærkninger vil Deres Excellence ikke finde det fremmed, at jeg her ingen Coursus hører hos nogen Professor, men gjør mig større Fornøielse af de academiske Læreres personlige Bekiendtskaber og Samtaler. Dog har jeg allerede hørt de fleste pro hospite for at lære deres Foredrag ret at kiende og lægge Mærke til sammes Fortrin og Mangler. Jeg maa tilstaae, at jeg har fundet de sidste langt talrigere end de første.

Jeg tør ikke tillade mig at trætte Deres Excellences Taalmodighed med flere Göttingske Bemærkninger for denne Gang. Naar jeg en anden Gang tager mig den Frihed at benytte mig af den Tilladelse, D. E. har behaget at give mig, skal jeg have den Ære, at underholde D. E. med nogle Jagttagelser over Academiets udvortes Tilstand, over den s. 108 offentlige Tone, Velstand, Oplysning, Cultur og Sædelighed i den Deel af Tydskland, mit nærværende Ophold giver mig Leilighed til at kiende, for saa vidt min Situation tillader at udstrække min Synskreds.

De litterariske Nyheder, jeg vilde kunne være istand til at meddele Deres Excellence, har D. E. af de lærde Tidender næsten havt ligesaa tidlig som jeg. Göttingen selv har intet nyfødt i Litteraturen at opvise for nærværende Tid, nogle skette Disputatser undtagne. Goethes Herman og Dorothea, en heldig Efterlignelse af Boss's Luise og en meget behagelig Erholungs-Lecture, har D. E. formodentlig allerede læst. Den Roes, hvormed Tydskland pleiede at hylde Danmarks Trykkefrihed, har nu tabt sig, siden Merkel i Deutsche Merkur 12 St. for Decemb. forrige Aar har i et Brev fra Kipbenhavn forkyndet Germanien, at en Commission nu var beskiestiget med at ophæve den. I samme Hæfte af Merkur stikler Lenz i et Fragment af sin Reise i Danmark

og Sverrig bittert paa Ove Mallings Store og Gode Handlinger, som en Bog, hvor de Danskes Barbarier mod Sverrig og Svenske fremstilles under den glimrende Titel af ædle Handlinger og derved hos den unge Læser ligemeget nedbryder hans Moralitet og aabner hans Siel for det vanærende National-Had. Hvor underlig Religions-Væsenet har tumlet sig i Frankrig under Revolutionen, lærer os Blau i sin nylig udkomne Critik der seit der Revolution in Frankreich gemachten Religions-Verordnungen. Til Kundskab om de nærværende politiske Begivenheder forsyner Posselt i sin neueste Weltbunde, et Blad i Qvart, som udkommer 3 à 4 Gange om Ugen, os med bedre Efterretninger end Aviserne og Schiraks Journal. — Blandt Flug-Schriften circulere her 2 franske Viser, den ene en Satire paa Erkehertug Carl, hvor hans Erobring af Pastete-Fæstningen gjøres latterlig, den anden, en Satire paa les s. 109incroyables, et Slags Mennesker, hvoraf der skal findes en heel Deel ved Rhinen, og som man og tresser her blandt Renoministerne. De sætte megen Ære i latterlig Klædedragt og Antog, hvis vigtigste Bestanddele ere: Haaret sriseret i bare Krøller; en foeret Hue, som gaaer ned over Øinene; en Halsklud, som indtager Hage, Mund, Ører, og en Deel af Næsen; den øvrige Plads overlades et Par Briller; en greesselig viid Kiole (sac quarré), Skoe i Form af Horn, en uhyre Hat hængende paa Hovedets ene Side etc.

Indtil April Maanedes Udgang er det min Bestemmelse at opholde mig her. Konsthistoriens Studium og Øvelser i at tale det engelske, franske og italienske Sprog ndgiøre den vigtigste Deel af de Beskieftigelser, til hvilke jeg her opofrer mig, som Forberedelser til min længere Reise.

Med de samme Følelser, under hvilke jeg tog Pennen i Haanden, nedlægger jeg den nu. Deres Excellences, Deres ædle Kones, Deres gode Svigermoders uafbrudte Bevaagenhed mod mig giennemtrænger mig ganske og stemmer mit Hierte ligemeget til den dybeste Taknemmelighed og de varmeste Ønsker for D. E. og høie Families bestandige Velgaaende. Disse mine ustrømte Følelser tolke D. E. for Deres gode Kone og ædle Svigermoder! Disses yttring modtage D. E. selv med den Bevaagenhed, hvormed De stedse har beæret Deres underdanige

Engelstoft.